

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยในการพัฒนาประเทศที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาคนหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน อันหมายถึงการดำเนินการให้บุคคลในชาติมีการกินที่อยู่ดี มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสามารถและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การพัฒนาบุคคลจึงเป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า "การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนนับเป็นเป้าหมายสูงสุดของอารยประเทศทุกประเทศเพราะถ้าปราศจากพลเมืองที่มีคุณภาพแล้วแม้ประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ยังไม่สามารถทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศได้ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2526 : 1 - 8)

การพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การเสริมสร้างให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดี มีค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ มีคุณธรรมประจำใจ และมีจริยธรรม คือ ปฏิบัติตนตามหลักของศีลธรรม จารีตประเพณี กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของสังคม เป็นคน คุณสมบัติที่ดีดังกล่าวเป็นเสมือนเครื่องมือของบุคคลที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นเครื่องมือในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม กล่าวคือ คนมีคุณภาพจะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศได้เป็นอย่างดี ประเทศต่าง ๆ ที่ได้ชื่อว่ามีความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจพลเมืองมีความเป็นอยู่ดี บ้านเมืองสะอาด สงบเรียบร้อย และมีความมั่นคงทางการเมืองนั้น เนื่องมาจากประชาชนในประเทศมีคุณลักษณะประจำตัวที่ดี เช่น มีความรับผิดชอบสูง มานะอดทน ขยันขันแข็ง และมีระเบียบวินัย นั่นเอง

สถาบันการศึกษามีความสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบในการ เสริมสร้างคุณลักษณะ
 ที่พึงประสงค์ให้แก่เยาวชนและพลเมืองในชาติเป็นอันมาก และการที่จะพัฒนาพลเมือง
 ของประเทศให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีระเบียบวินัย ชยันตคน
 มีความสามัคคี และยึดหลักการในการปฏิบัติงานนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การจัดการ ศึกษา
 ให้มีประสิทธิภาพ เพราะการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก
 กล่าวคือ การศึกษาเป็นกิจกรรมและเป็นเครื่องมือของสังคมในการ เติบโตความฉลาด เพื่อ
 ให้ชาติเจริญ ประสพ มาลาคุณ ฌ อยุรยา โลกกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อ
 การพัฒนาบุคคลว่าบทบาทความสำคัญของการ ศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพของ ประชากรและ
 ความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้นได้เป็นที่ตระหนักและยอมรับกันยิ่งขึ้นทุกที ทั้งสำหรับ
 สภาพการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต ประเทศไทยซึ่งอยู่ในช่วงของการ เร่งรัดพัฒนา
 ประเทศ จึงได้มีการลงทุนอย่างสูงทั้งในด้านการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ
 เพื่อให้การศึกษาได้รับการคาดหวังให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพื่อเอื้อ
 อำนวยต่อความเป็นไปได้และความสำเร็จในการพัฒนาประเทศทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม
 การเมือง และวัฒนธรรม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , คณะครุศาสตร์ 2526 : คำนำ)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลและพัฒนาประเทศ คือ การจัดการ ศึกษาเพื่อ
 ให้สนองความต้องการ ของสังคมและบุคคล โดยให้สอดคล้องกับแผน เศรษฐกิจและแผนการ
 ปกครองประเทศ เช่น จัดให้มีการ ศึกษา 4 ด้าน ประกอบกัน เป็นจุดสมมุติของการ ศึกษา
 ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 (วรวิทย์ วศิณศรกร 2516:298)

- ก. จริยศึกษา ให้มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีหิริโอตตัปปะ
- ข. พลศึกษา ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิต กับทั้งมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา
- ค. พุทธิศึกษา ให้มีความรู้ วิชาการปัญญา เพื่อการดำรงชีวิต
- ง. หัตถศึกษา ให้มีกิจนิสัย และความขยันหมั่นเพียรในการ ใช้มือปฏิบัติ งาน เพื่อเป็นรากฐานของการ ประกอบสัมมาอาชีพ

การให้การศึกษาด้านจริยศึกษา หรือการศึกษาเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมให้
 เยาวชนมีคุณสมบัติทางบุคลิกภาพและลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคมนั้น
 (กรมวิชาการ 2523. 1) เป็นสิ่งจำเป็นควบคู่กับการศึกษาด้านพุทธิศึกษา ด้านพลศึกษา
 และด้านทัศนศึกษา นอกจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503 ที่กำหนดให้จัด
 จริยศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาแล้ว แผนการศึกษาของไทยฉบับอื่น ๆ ทุกฉบับ
 ก็จัดจริยศึกษาให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาตลอดมา (กรมวิชาการ :
 2523. 1) สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งเป็นแผนการศึกษา
 แห่งชาติฉบับปัจจุบัน ได้มีแนวนโยบายการจัดการศึกษาด้านจริยธรรมไว้ควบคู่กับการจัด
 การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและพลานามัย คือ "จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิด
 ฝักใฝ่ความสำนึกในคุณค่าของศิลป วัฒนธรรม จริยธรรม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียม
 และประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสถานที่และวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์" (แผนการศึกษา
 แห่งชาติ พุทธศักราช 2520 : 15)

โรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมหรือ
 จริยธรรมของนักเรียน ดังที่ นาคยา ภัทรแสงไทย (2524 : 25) กล่าวว่า "การศึกษาค
 ณะธรรมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในโรงเรียน แม้ว่าอาจจะไม่มีปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร
 ก็ตาม การศึกษาคณะธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของ
 หลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) และมีบูรณาการอยู่ในโครงสร้างของหลักสูตร
 และกระบวนการศึกษาคณะธรรมมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาสาระ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใน
 โรงเรียนเป็นสิ่งที่โรงเรียนใช้เป็นแนวทางการอบรมปลูกฝังให้แก่เด็กเรียนมากกว่าจะ
 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในเหตุผลและผลของพฤติกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้เป็นที่ยอมรับ
 โดยทั่วไปว่าการสอนเรื่องคุณธรรมเป็นเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษา

อย่างก็ตามการที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการสอนหรือการปลูกฝัง
 คุณลักษณะที่ดีให้แก่เด็กเรียนได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ
 อำนวย ทะพิงค์แก่ และ ชัยนันท ชุมวิสูตร (2522 : 39-40) ให้ความเห็นว่า ใน
 ปัจจุบันนี้ โรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจริยธรรมแก่
 นักเรียนให้ได้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องมาจากความผิดพลาดด้านการใช้หลักสูตร ซึ่งหมายถึงถึง

การเรียนการสอนในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน และการจัดการภายในโรงเรียน ตลอดจนการปฏิบัติตนของครูอาจารย์ในโรงเรียนด้วย

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณสมบัตินักเรียนมัธยมศึกษาให้แก่นักเรียนเป็นอันมาก จึงเลือกศึกษาวิจัยวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อต้องการที่จะแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ ปัญหา และอุปสรรคในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียน ตลอดจนต้องการรับทราบข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางเสนอแนะส่วนหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร การวางโครงการหรือการจัดการศึกษาด้านจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประเภทของโรงเรียน คือ โรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก
4. เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ของครู และของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่มีความแตกต่างกัน
2. ประเภทและขนาดของโรงเรียนเป็นทัวแปรที่สำคัญที่ทำให้วิธีการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนมัศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การปลูกฝังจริยธรรม พิจารณาการดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมของโรงเรียนตามแนวทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม 4 ทฤษฎี คือ การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจำค่านิยม การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม และการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม และในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนนี้มุ่งปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรมที่สำคัญ 8 ประการ คือ

- 1) การใฝ่สัมฤทธิ์
- 2) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา
- 3) ความเมตตาากรุณา
- 4) สติสัมปชัญญะ
- 5) ความไม่ประมาท
- 6) ความซื่อสัตย์สุจริต
- 7) ความขยันหมั่นเพียร
- 8) หิริโอตตัมปะ

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2523. 53-64)

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน

3.1.2 โรงเรียนแบ่งตามประเภทของโรงเรียน 3 ประเภท คือ โรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา

3.1.3 โรงเรียนแบ่งตามขนาด 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 วิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนตามทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม 4 ทฤษฎี (ตัวยพร วิชชาวุธ และธีระพร

อุวรรณโณ 2525: 22-43)

- ก. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจำนียม
- ข. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล
- ค. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการปรับพฤติกรรม
- ง. การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการเรียนรู้ทางสังคม

3.2.2 พฤติกรรมจริยธรรมที่นักเรียนในแต่ละโรงเรียนได้แสดงออก โดยยึดถือตาม พฤติกรรมจริยธรรมหลัก 8 ประการ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ 2523: 53-64)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่จะศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 101 โรงเรียน ใน การศึกษานี้จำแนกโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และ โรงเรียนสหศึกษา และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยถือจำนวนห้องเรียนเป็นเกณฑ์ในการ พิจารณาค้างนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนห้องเรียน 1 - 36 ห้องเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนห้องเรียน 37 - 60 ห้องเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนห้องเรียน 61 ห้องเรียนขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษา จักหาคำขึ้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษาทั้งหมด ทั้ง 3 กลุ่ม ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้นดังนี้

ก. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 482 คน

ข. ครูผู้สอน จำนวน 13,194 คน

ค. นักเรียน จำนวน 196,136 คน

ขั้นตอนที่ 2 หาจำนวนประชากรที่จะศึกษาเป็นรายกลุ่มโดยส่วนรวมด้วยการ เทียบหาจำนวนจากตารางของ ศรีเจอร์ และมอร์แกน (Krejair and Morgan, 1970:607-608) ได้จำนวนประชากรที่จะศึกษาค้างนี้

- ก. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 240 คน
 ข. ครูผู้สอน จำนวน 390 คน
 ค. นักเรียน จำนวน 395 คน

รวมทั้งสิ้น 1,025 คน

ขั้นตอนที่ 3 หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษาเป็นรายกลุ่ม โดยแยกตามประเภทและขนาดของโรงเรียน และพิจารณาตามความเป็นไปได้ หรือความเป็นจริงประกอบด้วย ได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษาค้างนี้

ก. โรงเรียนขนาดใหญ่

โรงเรียนชาย	ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน	18 คน
	ครูผู้สอนจำนวน	42 คน
	นักเรียน จำนวน	46 คน

โรงเรียนหญิง	ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน	18 คน
	ครูผู้สอน จำนวน	36 คน
	นักเรียน จำนวน	43 คน

โรงเรียนสหศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน	56 คน
	ครูผู้สอน จำนวน	126 คน
	นักเรียน จำนวน	144 คน

ข. โรงเรียนขนาดกลาง

โรงเรียนชาย	ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน	24 คน
	ครูผู้สอน จำนวน	36 คน
	นักเรียน จำนวน	42 คน

โรงเรียนหญิง	ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน	8 คน
	ครูผู้สอน จำนวน	10 คน
	นักเรียน จำนวน	13 คน

โรงเรียนสหศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน	96 คน
	ครูผู้สอน จำนวน	144 คน
	นักเรียน จำนวน	162 คน

ค. โรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนชาย - คน

โรงเรียนหญิง - คน

โรงเรียนสหศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	27 คน
	ครูผู้สอน	จำนวน	19 คน
	นักเรียน	จำนวน	27 คน

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษาค้างนี้

ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งสิ้น	247 คน
ครูผู้สอนรวมทั้งสิ้น	412 คน
นักเรียนรวมทั้งสิ้น	500 คน
รวม	1,160 คน

ขั้นตอนที่ 4 หาจำนวนโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ด้วยการพิจารณาจากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละโรงเรียน และจำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่มขนาด/ประเภทโรงเรียน เมื่อได้จำนวนโรงเรียนตามที่ต้องการแล้ว เลือกโรงเรียนที่จะเป็นตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่มดังนี้

ก. โรงเรียนขนาดใหญ่

โรงเรียนชาย	4 โรงเรียน
โรงเรียนหญิง	4 โรงเรียน
โรงเรียนสหศึกษา	14 โรงเรียน

ข. โรงเรียนขนาดกลาง

โรงเรียนชาย	6 โรงเรียน
โรงเรียนหญิง	2 โรงเรียน
โรงเรียนสหศึกษา	24 โรงเรียน

ค. โรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนชาย	- โรงเรียน
โรงเรียนหญิง	- โรงเรียน
โรงเรียนสหศึกษา	9 โรงเรียน

รวมโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 63 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละประเภทในแต่ละโรงเรียนด้วยการสุ่มจากจำนวนประชากรทั้งหมด และจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด/ประเภท ของโรงเรียน

2. การดำเนินการวิจัย

2.1 เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่แสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าที่มีระดับการประเมินค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่แสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับเช่นเดียวกัน

การสร้างแบบสอบถามนี้อาศัยเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ และปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ มีการทดลองใช้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

2.2 การรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา นำมาดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ใช้วิธีวิเคราะห์โดยการหาความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนครู และนักเรียน ด้วยการหาความถี่และอัตราร้อยละ โดยถือเอาคะแนนสูงสุดของผู้ตอบเป็นเกณฑ์ การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างของผู้บริหารโรงเรียน ของครู และของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้คะแนนที (T-Test)

ตอนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยการหาความถี่ และร้อยละ โดยถือเอาคะแนนสูงสุดของผู้ตอบเป็นเกณฑ์

ตอนที่ 4 นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตารางและการบรรยาย

คำจำกัดความ

1. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่
 - 1.1 หัวหน้าสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่
 - 1.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ
 - 1.3 หัวหน้าฝ่ายปกครอง ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายปกครอง
2. ครู หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งครูฝ่ายปฏิบัติการสอน

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528

4. วิธีการปลูกฝังจริยธรรม หมายถึง การพำสอน การอบรม การชี้แนะ การให้ตัวอย่าง การส่งเสริม การเสนอแนะแนวทาง ตลอดจนการเปิดโอกาสหรือจัด ประสิทธิภาพให้นักเรียนได้ตัดสินใจพิจารณาปรับเอาจริยธรรมเป็นคุณสมบัติประจำตัวของ ตนเอง และประพฤติปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่เหมาะสมมาเสมอ การปลูกฝัง จริยธรรมแก่นักเรียนนี้กระทำได้ในทุกกระบวนการให้การศึกษาแก่นักเรียน ซึ่งสามารถ แยกออกเป็นกระบวนการใหญ่ ๆ ได้ 4 กระบวนการ (กรมสามัญศึกษา 2524: 14) ดังนี้

4.1 การเรียนการสอน หมายถึง การเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ ดำเนินการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ใช้วิธีการสอน ดำเนินการสอน และรูปแบบการสอน ตามหลักการสอน และหลักการศึกษ

4.2 การอบรมนักเรียนตามโครงการของโรงเรียน หมายถึง การจัด การอบรมเพื่อให้ความรู้และปลูกฝังแนวประพฤติปฏิบัติที่จัดขึ้นเป็นพิเศษนอกเหนือจากการ เรียนการสอนในห้องเรียน เช่น การอบรมหน้าเสาธง การอบรมในช่วงชั่วโมงโฮมรูม การ บรรยายโดยวิทยากรในห้องประชุม การอบรมด้วยเพลงธรรมะ เหล่านี้เป็นต้น

4.3 การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ตามโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงาน เช่น การจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมดนตรี และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น

4.4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารสถานที่ งานตกแต่งในบริเวณโรงเรียน ตลอดจนการจัดป้ายคำขวัญของ โรงเรียน ป้ายสุภาษิต และบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น

5. จริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่สิ่งงาม ที่เป็น ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งสามารถแสดงออกได้ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางจิต ที่เป็นความรู้สึกนึกคิด และลักษณะของการประพฤติปฏิบัติ การแสดงออกทางจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเลือกประพฤติและปฏิบัติตามหลักของค่านิยมคุณธรรมและ คำสอนของศาสนา ตลอดจนหลักของธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย อุดมการ วินัยของ

สังคม และความคั่งงามต่าง ๆ เพื่อการมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และเพื่อพัฒนาสังคม ให้เป็นสังคมที่สงบเรียบร้อยและเจริญรุ่งเรือง

6. จริยธรรมหลักที่ปลูกฝัง จริยธรรมหลักที่กำหนดเพื่อปลูกฝังแก่นักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ คือตามหัวข้อจริยธรรมที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ 8 ประการ ดังนี้

6.1 การไม่ใส่ใจหรือการไม่ใส่ใจธรรม หมายถึง การยึดถือความจริง ยอมรับความจริง เชื่อหรือศรัทธาในสิ่งมีเหตุผลตามแนวทฤษฎี เชื่อหรือศรัทธา ในสิ่งที่มีหลักฐานข้อมูลรองรับ ที่สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ และการนิยมการแสวงหาความรู้ความจริง

6.2 การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา หมายถึง การใช้กระบวนการค้นหาความรู้ความจริง หรือทางออกอย่างมีเหตุผลเหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาหรือขจัดอุปสรรค ขั้วยุ่งยากต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ ซึ่งจัดเป็นค่านิยมที่สอดคล้องกับการใช้กระบวนการตามวิธีวิทยาศาสตร์ หรือวิจัยสั่งสี่

6.3 เมตตา-กรุณา หมายถึง การเสียสละสิ่งของ กำลังกาย ความคิด หรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับผู้อื่น การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น การกล่าววาจาอันเหมาะสม และการประพฤติในสิ่งที่มีประโยชน์ และการแสดงความเป็นมิตรแท้

6.4 สติ-สัมปชัญญะ หมายถึง การระลึกภูมิตัวเสมอว่า ตนกำลังกระทำสิ่งใด การมีความพร้อมและตื่นตัวในการรับรู้ในสิ่งแวดล้อมอย่างฉับไว และการกระตุ้นเตือนตนเองให้ตัดสินใจประพฤติปฏิบัติในสถานการณ์เฉพาะหน้าอย่างรอบคอบและระมัดระวัง

6.5 ไม่ประมาท หมายถึง มีการวางแผน เตรียมพร้อมในการดำเนินงาน หรือการที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ มีการคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือตามมาจากการได้ปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใด ๆ ลงไป ตลอดจนมีการยับยั้งชั่งใจ ควบคุมตนเอง หรือควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

6.6 ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตรงต่อความจริง และความถูกต้องคั่งงาม เช่น ตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงตามระเบียบแบบแผน และกฎเกณฑ์ ตรงต่อคำมีสัญญา เป็นต้น

6.7 ขยันหมั่นเพียร หมายถึง มีความพอใจในหน้าที่การงานของตน มีใจจดจ่อกับงาน มีความเพียรพยายาม มีการไต่ถามตรวจสอบปรับปรุงงาน และสามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จครบถ้วน

6.8 ทวิ-โศคตปเป หมายถึง การละอายเกรงกลัว ไม่ปรารถนาต่อการประพฤติก้าวหรือสิ่งที่ผิดไปจากศีลธรรมและมาตรฐานความดีงามของสังคมทุกชนิด ตลอดจนถึงการประเนนการกระทำของตนเองเสมอ และประพฤติกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ศึกษาเป็นเพียงผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวม

2. การศึกษาวิธีปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน ซึ่งกำหนดเพียง 4 กระบวนการ คือ ด้านการเรียนการสอน การอบรม การจัดกิจกรรม และการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้น เป็นการศึกษาที่ไม่ครบทุกกระบวนการการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพราะมีกระบวนการจัดการศึกษาด้านอื่น ๆ อีกด้วย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถศึกษาได้จากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม และถือว่าคำตอบในแบบสอบถามเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้

2. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนจะศึกษาเพียงกระบวนการจัดการศึกษา 4 ด้านเท่านั้น คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการอบรม ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งความเป็นจริงยังมีด้านอื่น ๆ ให้พิจารณาได้อีกด้วย

3. การจัดการศึกษาก่อนจรรยาที่ศึกษาและการให้การศึกษาเพื่อปลูกฝังค่านิยมหรือคุณธรรม ตลอดจนการส่งเสริมให้กระทำดีตามหลักของศีลธรรม กฎหมาย ประเพณี วิจัย และมรรยาท จักเป็น การปลูกฝังจริยธรรมตั้งแต่นั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ได้รับทราบถึงผลของการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนว่า วิธีการศึกษาใดกระทำถูกต้องแล้ว และวิธีการศึกษาใดจะต้องปรับปรุงหรือแก้ไขต่อไป

2. ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์แก่หน่วยงานทางวิชาการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร และการวางโครงการจัดการศึกษา ในอันที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและวางโครงการจัดการศึกษา เพื่อให้มีผลต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เป็นงานวิจัยในสาขาวิชาพื้นฐานการศึกษาก่อนจรรยาธรรม ซึ่งเป็นเนื้อหาที่สำคัญด้านหนึ่งของวิชาการสาขาพื้นฐานการศึกษา ซึ่งการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ยังไม่มีผลงานวิจัยมาก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย